

environmental
defence
INSPIRING CHANGE

„*Guide to Filming like an Environmental Journalist*“

„*Vodič kako snimiti video kao Eko-reporter*“

Mladi ekoreporteri,

Ukoliko čitate ovaj vodič to je zato što brinete o životnoj sredini. Razumijete da video osvjetljava teške teme i kreira emocionalnu reakciju, a vi ste zainteresovani da naučite kako da je koristite da bi zainteresovali ljude za važne ekološke probleme u njihovim zajednicama.

Možda, takođe, znate da predajom rada kao Mladi eko-reporteri imate šansu da se vaš rad objavi u međunarodnoj publikaciji "Young reporters for the environment", da dobijete kul nagrade i iskoristite svoj video kako bi skrenuli pažnju na važan problem.

Zahvaljujući kanadskom producentu i scenaristi dokumentarnih filmova Stivenu Miltonu (*Stephen Milton*), ovaj vodič je pun savjeta kako napraviti sjajan video, koji će obrazovati ljude o važnom ekološkom problemu u zajednici.

Program Mladih eko-reportera, predlaže da napravite video klip koji prikazuje jednu od sljedećih tema, ali sa lokalnim fokusom: **klimatske promjene, poljoprivreda, obale, gradovi, energija, otpad, voda, biodiverzitet...**

Video snimak **ne treba da bude duži od 3 minuta**, trebalo bi da bude u dokumentarnom ili reporterskom/intervju stilu.

Slijedi prikaz 6 koraka za pravljenje sjajnih filmova. Koristite ovaj vodič kao brz pregled kako praviti filmove. To je to! Neka snimanje počne...

Top savjeti za pravljenje filmova

Ako imate oko za izražajan slikovit prikaz i vjerujete da film može da ispriča savršenu priču, onda je ovo vodič za vas. Da bi postali efikasan reditelj biće potrebno malo prakse, ali će proces takođe biti zabavan a ostaće sjajan film i vrhunske vještine.

Korak 1: Odlučite sa čim treba da radite

Svo novinarstvo priča priču. A biće lakše ako, prije nego što izađete na ulicu sa svojom kamerom, imate bar grubu ideju o priči koju želite da ispričate.

Neka pitanja koja bi možda željeli da postavite:

- **U čemu je problem?** Eko-novinarstvo je vezano za rješavanje ekoloških problema. Koji je problem koji želite da ispravite, i koje slike problema ljudi treba da vide? Ne mora da bude komplikovan. Ali koju god temu da odaberete, biće potreban video snimak tog problema.
- **Koje je rješenje?** Pravljenje video snimka je drugačije od pisanja priče ili rada na radiju. Potrebne su slike svakog malog dijela priče koju želite da ispričate. Stoga, ako pravite priču o sječi drveća, vjerovatno će vam trebati dobri snimci zdrave šume.
- **Vizuelizacija nevidljivog.** S obzirom da mnoga ekološka rješenja još uvijek ne postoje, možda ćete morati da koristite malo vizuelne mašte da bi pokazali ljudima kako bi budućnost mogla da izgleda. Razmislite o vizuelnim simbolima koji bi mogli da označe ono o čemu pričate. Na primjer, u gradu koji nema kampanju reciklaže, možda bi mogli da snimate skladište puno kanti koje bi pokazivalo koliko bi ih bilo potrebno za kreiranje programa za reciklažu.
- **S kim možete razgovarati?** Većina dobrih priča je o ljudima. Stoga osigurajte da imate ljude koji mogu da objasne šta se događa, zašto žele da nešto bude ispravljeno ili kako pomažu da to bude ispravljeno. Oni ne moraju da budu stručnjaci. Mogu biti samo neko ko živi u blizini. Pokušajte da odaberete ljude koji su strastveni kada je taj problem u pitanju – jer su onda interesantniji.

Korak 2: Napišite scenario

Većina ljudi pravi spisak namirnica prije nego što odu u supermarket. Pravljenje video snimka se bitno ne razlikuje. Olakšaćete sebi posao ako provedete malo vremena praveći nacrt onoga što želite da prikazete, a pomoći će i da napravite video koji je potreban i da učinite priču što kraćom.

Tako je, neka bude kratka. Pogledajte popularne video snimke na YouTube-u. Nisu dugački, traju svega nekoliko minuta. Da bi mogli da konkurišete kao **Mladi eko-reporter**, neka video snimak bude do 3 minuta. To obično znači da scenario nije duži od dvije strane.

Zvuči kratko, zar ne? Pisanje scenaria za snimanje prije nego što počnete bilo šta da snimate može uštedjeti protraćenog vremena na terenu.

Scenario se kasnije može promijeniti, ali i to je u redu. Samo osigurajte da imate scenario prije nego što počnete. Ne možete promijeniti plan ako ga nemate.

Nekoliko top savjeta o videu:

- **Neka bude aktuelan.** Ljude interesuje ono što se događa sada. To je poput vijesti. Kroz slike pokazuje šta se danas dogodilo. Isto bi trebao da radi i vaš video snimak.
- **Neka bude lokalnog karakera.** Čak iako želite da uradite nešto za globalno pitanje, kao što su klimatske promjene, osigurajte da priča bude o vašoj zajednici.
- **Neka bude jednostavan.** TV vijesti nisu komplikovane. Manje informacija ih čine razumljivijim za druge. Razmisli o poslednjim TV vijestima kojih se sjećaš. Šanse su da ih se sjećaš zbog nečega što si vidio, a ne zbog stručnjaka koji je pričao o činjenicama.
- **Neka bude bezbjedan.** Ne želimo da se povrijediš. Neka tvoje ideje pogleda odrasla osoba prije nego što izađeš na ulicu.

Korak 3: Prvo obavite svoje intervjue

Tako je! Popričajte sa ljudima prije nego što snimate stvari kao što su šume, elektrana ili autoput. Možda vam daju ideje šta da tačno snimate. A pomoći će i da ispričate priču, jer postoje šanse da ćete upotrijebiti njihove riječi u svom finalnom video snimku.

Najbolji intervjui su o osjećanjima (nada, bijes, strah), a ne o činjenicama. A svačija omiljena tema su oni sami, stoga im olakšajte da pričaju, pa, o sebi. Dobićete bolje intervjue i interesantnije video snimke.

Još neki top savjeti:

- **Postavljajte pitanja koja zahtijevaju duži odgovor.** Ako neko može da odgovori na neko pitanje sa „Da“ ili „Ne“, onda pitanje nije dobro. Na primjer, „Da li Vam se dopada vjetrenjača?“ nije dobro pitanje, ali „Kako se osjećate kada vidite vjetrenjaču?“ je dobro pitanje. Želite duže odgovore kako bi prilikom editovanja (montaže) imali više izjava iz kojih možete da birate.
- **Navedite ih da govore o osjećanjima.** Recimo da radite na priči o toksičnom otpadu. Bolje je da nekoga pitate kako ga to zabrinjava kada je u pitanju zdravlje njihove porodice nego da ga pitate o hemikalijama. Što ljudi koje intervjuišete pokažu više ljudskog interesovanja, bolji će biti video snimak.
- **Nemojte da se plašite da ponovo postavite isto pitanje.** To je vaš intervju, stoga osigurajte da dobijete najbolje moguće odgovore. Ne morate da budete nepristojni, ali ako se neko uznemiri, ostavite pitanje i nastavite dalje. Zabilježite i kasnije opet postavite to pitanje tokom intervjua.
- **Neka gledaju u vas.** Ljudi koji daju intervju ne treba da gledaju pravo u kameru. Intervju je kao razgovor. Prema tome neka gledaju u vas, koji stojite tik pored kamere, kako bi se osoba koju intervjuišete osjećala prijatnije. Dok snimate osobu, pokušajte da promijenite veličinu kadra prilikom sljedećeg pitanja. Stoga, za prvo pitanje napravite kadar srednje veličine od polovine grudi do malo iznad vrha glave. Za sljedeći snimak, zumirajte za kadar izbliza u kojem je samo glava.
- **Snimajte na mirnom mjestu.** Osigurajte da možete jasno da čuješ osobu koju intervjuišete. Ne želite u pozadini buku kao što je buka od saobraćaja koja će otežati drugima da čuju. Magija editovanja dozvoljava da ubacujete njihov glas u kadrove, a oni ne moraju da budu ni blizu onoga što pokazuju slike da bi govorili o tome. **Zapamtite da je pola filma zvuk.** Stoga obavezno testirajte zvuk kada počnete da snimate da bi provjerili da je sve u redu.
- **Neka nešto rade.** Gledajte TV vijesti, i vidjećete ljude kako kucaju ili hodaju ili nešto čitaju. Ako snimate nekoliko sekundi osobu, koju intervjuišete, kako nešto prirodno radi, to će omogućiti da iskoristite taj snimak da ih predstavite. Ovo može biti nešto jednostavno kao hodanje niz ulicu, javljanje na telefon ili čak gledanje kroz prozor. Ne zaboravite ovo!

Korak 4: Napravite svoje kadrove

Pravljenje video snimka nije isto što i pravljenje fotografije, ali neki savjeti iz *Vodiča Mladih eko-reportera kako fotografisati* mogu biti od pomoći.

Razlika kod video snimaka je ta što se stvari pomjeraju. Sve se kreće - automobili, životinje, pejzaž, postrojenje za reciklažu – čak i ako je samo kretanje uz vjetar. A i kamera se takođe može pomjerati.

Upamtite: editovaćete stvari tako da neće biti potrebne tone video snimaka. Možda iskoristite samo pet sekundi kadra. Ali pravljenje različitih snimaka će pomoći kada počnete montažu.

Nekoliko top savjeta:

- **Uхватite stvari koje se kreću.** Video snimak, kao TV ili YouTube, prikazuje stvari u pokretu. Ne biste gledali video snimak nečega potpuno mirnog. Stoga, neka ljudi nešto rade, neka se automobili kreću ili neka vjetar pokreće drvo.
- **Snimajte iz različitih uglova.** Nešto video materijala će koristiti kada nekoga koga ste intervjuisali priča. Snimanje kadrova iste stvari iz različitih uglova – nekih iz daljine, nekih izbliza – daje više opcija tokom montaže.
- **Pomjerajte kameru.** Ne gore i dolje ili u krug. To ne bi bilo lako gledati. Ali, ukoliko želite da, recimo, prikazete šumu ili saobraćajnu gužvu ili autobusko skladište puno parkiranih autobusa, pomjeranje kamere – naročito ukoliko se nalazi na stalku radi stabilnosti – s lijeva na desno će obezbijediti snimak sa kretanjem iako ono što snimate miruje. Kamera kojom se snima iz ruke daje dosta dobre snimke ako se krećete ujednačenim korakom. Pokušajte da stojite na pokretnim stepenicama ili snimajte sa prozora vozila koja se kreću.
- **Ne pomjerajte kameru previše.** To će samo učiniti da posmatrač osjeća vrtoglavicu. Brz pokret koji staje na objekt koji se kreće može biti "kul" prelaz.

Korak 5: Napišite svoj finalni scenario

Nakon što završite snimanje, skoro da ste spremni za editovanje. Ali prije nego što počnete sa rezovima, ponovo pregledajte svoj scenario kako bi razmislili šta ste zaista snimili. Ovo se naziva scenarijom za montažu. Može biti velike razlike između onoga što ste očekivali da ste snimili i onoga što ste zapravo snimili.

Pokušajte da otkrijete šta imate i šta treba da imate na papiru prije nego što počnete sa velikim editovanjem. Editovanje je kao odlazak u šumu – lako je izgubiti se među mnoštvom drveća i zaboraviti zašto ste otišli tamo.

Dio pisanja tog scenarija za montažu je ponovno pregledanje stvari koje ste snimili. Sjedite i bilježite, opisujući šta se nalazi na svakoj traci ili disku, bilježeći gdje se šta pojavljuje. Kada budete imali bilješke o svemu što ste snimili, znaćete, recimo, gdje da nađete onaj sjajni snimak drveta na vjetru a da ga ne morate tražiti.

Ako je naracija dio filma – i scenarija – mora biti kratka i precizna. Probajte ovo: sjednite sa drugom nekoliko minuta i snimajte vaš razgovor. Pričajte o tome šta radite za vikend, ili o omiljenom sportskom timu ili šta imate na mobilnom telefonu. Nije bitno. Onda, pustite sebi traku i zapisujte. Vidjećete da govorite mnogo drugačije nego što pišete – mnogo kratkih rečenica, skoro uvijek u sadašnjem vremenu. Tako bi trebalo i da napišete svoj scenario. Upravo onako kako govorite.

Da bi napisali scenario za montažu, uzmite parče papira i sa lijeve strane nabrojte po redu snimke koje želite da prikazete i koliko dugo to vremenski traje. Zapamtite, snimci mogu sadržati ljude koji govore. Moraćete da pogledate video koji ste snimili i izaberite koje sekunde želite prve da koristite.

Sa desne strane navedite koji zvuci će ići uz te snimke. Ovo mogu biti zvuci sa samog snimka, nekoga koga intervjuišete, vas kako govorite ili čak muzika.

Pobrinite se da ubacite koliko dugo vremenski želite različite slike na snimku i mjerite vremensku dužinu riječi – vaših ili iz intervjuja. I zapamtite, ne mora neko da priča u svakoj sekundi video snimka. U redu je da imate i kadrove bez ičije priče.

Korak 6: Editovanje (montaža)

Sada, sa scenarijom za montažu u ruci, vrijeme je za editovanje. Poređajte komade svog filma redosljedom koji imate na papiru. Možda ćete morati da nasnimite još nešto naracije, pa i to uradite.

Iznesite sve. Iz početka će biti zbrka, ali to je u redu. Dobro je i što ćete moći da vidite kada nešto nije kako treba jer je predugačko ili dosadno. Editovanje je izbacivanje dosadnih djelova kako bi priča bila kratka, sažeta i interesantna. Ne morate cijelu priču da ispričate već samo interesantne djelove.

Otkrićete da će biti potrebno manje riječi nego što ste očekivali. To je zato što slika vrijedi hiljadu riječi. Dobar snimak drveta ili zagađenja će više reći nego mnogo redova naracije koji bruji o tome.

Editovanje je stvarno mjesto gdje se film sklapa, stoga dajte sebi malo vremena i pravite pauze. Svježe i odmorno oko zaista pomaže. Nije neuobičajeno da se oblik filma promijeni tokom editovanja – snimke koje ste snimili za početak završe na kraju, neki intervju se potpuno izbacila, a nešto što ste slučajno snimili ispadne najbolji dio.

više na linku:

<http://environmentaldefence.ca/campaigns/canadas-next-green-journalist/resources>